

אחריות חברתית

תוכן

2

שאלה מרכזית:

מתי בפעם האחרונה עשית משהו בשביל מישהו?

זמן הפעילות: 35 דק' | מס' הנספחים: אין

מתודה 1: עשייה

שואלים: "מתי בפעם האחרונה, עשית משהו בשביל מישהו?".
עורכים סבב ומזמינים את מי שעשה משהו בשביל מישהו לשתף. מי שלא מצליח להיזכר במשהו שעשה עבור מישהו אחר יכול לספר מתי עשו משהו בשבילו וכיצד זה גרם לו להרגיש.

הערות למדריך: אין

אין

אין

5 דקות

מתודה 2: השראה

צופים בסרטון על בחור שבמקום לפרגן לעצמו מתנה ליום הולדת 22, החליט לעשות 22 מעשים אדיביים וגם לצלם אותם:
יש לחפש את הסרטון ביוטיוב:
22 Random Acts of Kindness.

הערות למדריך: אם הפעולה בשבת, ניתן לא לראות את הסרטון.

אין

מחשב, מקרן, רמקולים
(או צפייה באמצעות מכשירים ניידים)

10 דקות

מתודה 3: הסבר

שואלים:

★ מהי אדיבות לדעתכם?

★ האם אדיבות בכלל רלוונטית לחברה שלנו, או שכל אחד עושה את המינימום

המוטל עליו?

★ האם אדיבות חשובה בחברה שלנו?

הערות למדריך: אדיבות היא למעשה התנהגות שאינה חובה (על פי חוק למשל), אבל בכל זאת נוהגים בה. יש שיגידו שזה פשוט להיות מנומס אבל זה רחב יותר, אולי כמו "דרך ארץ" או פשוט "להיות בן אדם". לדוגמה, לפנות מקום ישיבה לאדם מבוגר, לאפשר לאנשים לצאת מהמעלית או לרדת מהרכבת לפני שנכנסים, להסביר למישהו כיצד להגיע לאנשהו, להגיד תודה לנותני שירות, להרים עבור מישהו דבר שנפל לו.

אין

אין

10 דקות

מתודה 4: הסבר

מציעים לקבוצה לקחת על עצמה אתגר של אדיבות.

חושבים יחד על רעיונות לנהוג באדיבות ולהשפיע על החברה, בהשראת הסרטון

שבו צפינו.

הערות למדריך: זו יכולה להיות משימת מסלול.

אין

אין

10 דקות

דמוקרטיה

תוכן

2

שאלה מרכזית:

אמנות בכל מחיר?

מסר: עלי להגדיר לעצמי היכן הגבול בין מסר ובין השחתה.
זמן הפעילות: 50 דקות | מס' הנספחים המצורפים: 3

מתודה 1: הבעה יצירתית

מבקשים מהחניכים לבחור נושא שמפריע להם, ובוחר בהם. מחלקים את החניכים לקבוצות, וכל קבוצה תיצור מיצג אמנותי כאקט של מחאה (גרפיטי, שיר, הצגה, ריקוד, סיפור וכו'), לאחר מכן יציגו את התוצר.

הערות למדריך: חשוב לאפשר לחניכים לבחור ול"להתפרע" - להתבטא בכל דרך שתתאים להם.

רעיונות לנושאים

חומרי יצירה

20 דקות

מתודה 2: ייצוג

מקיימים דיון על הגבול שבין העברת מסר בצורה לגיטימית, לבין העברת מסר בצורה שאינה לגיטימית. לאחר שמסכימים על הגבולות שמסמנים כביכול "שחור" ו"לבן", מציגים יצירת אמנות שנויה במחלוקת (נספח - לבחירת המדריך), כלומר "אפורה", ומקיימים עליה דיון. האם הגבולות שלנו שונים בגלל שאנחנו דתיים? האם הם צריכים להיות שונים?

הערות למדריך: חשוב שמטרת הדיון לא תהיה שכנוע בדעה מסוימת, אלא לקביעת גבול אישי לכל חניך. תפקיד המדריך הוא לאזן את הקבוצה, להציג דעות שונות ותמונה כוללת של המצב ולפתוח מרחב דיון בין חברי הקבוצה.

יצירות אמנות שנויות במחלוקת, שאלות לדיון

נייר עיתון וטוש (לכתיבת קווים כלליים שעולים בדיון)

30 דקות

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:

★ לאזן את הקבוצה.

★ לשלוט בדיון.

★ לדעת מספיק על היצירות שנבחרו.

שאלה מרכזית: מה ההבדל בין חינוך פוליטי לאידאולוגי ומה אתם מעדיפים?

מסר: תנועת הצופים מחנכת חינוך פוליטי, למעורבות בחברה.
זמן הפעילות: דק' | מס' הנספחים: אין

מתודה 1: פירוק

כל חניך מקבל חצי דף A4 עליו הוא צריך לכתוב ערך עליו הוא היה מוכן להילחם.
דיון קצר- למה על הערך הזה? האם יש פה כמה שיש להם אותו ערך?

אין

אין

דקות

מתודה 2: ייצוג

שואלים את החניכים מה זה חינוך פוליטי? כותבים על דף את התשובות שמתקבלות.
שואלים מה זה חינוך אידאולוגי- גם את זה כותבים על דף.
מניחים את הדפים בשני צדדים ושואלים את החניכים:
מה אתם חושבים שצורת החינוך של תנועת הצופים? החניכים צריכים להעמד איפה
שהם חושבים שתנועת הצופים.
המדריכים יביאו בפני החניכים את ההגדרות 'הנכונות' לשתי צורות החינוך. האם זה
משנה את מה שחשבנו? אם יש פער- לבקש מהחניכים להיעמד שוב.
המדריך יסביר את הגישה של תנועת הצופים- אנחנו לא מחנכים לאידאולוגיה אחת,
אבל אנחנו מחנכים לפוליטיקה- שתתעסקו בדברים, שתתעניינו בעולם הסובב
אתכם!
האם אתם מסכימים עם צורת החינוך הזאת? האם הייתם מעדיפים חינוך אחר?
אידאולוגי יותר? למה?

הערות למדריך: כדאי למדריך לקרוא את השיר פוליטיקה המצורף כאן, ולקחת
משפטים מתוכו לדיון.

אין

אין

15 דקות

כישורי חיים

תוכן

2

שאלה מרכזית:

כיצד הסטריאוטיפים משפיעים עלינו?

מסר: אל תסתכל בקנקן אלא במה שבתוכו
זמן הפעילות: 40-45 דק' | מס' הנספחים: 2

מתודה 1: פירוק

מחלקים את החניכים לזוגות, ויוצאים מגבולות השבט כדי לצפות באנשים באזור העיר או השבט. החניכים יצטרכו לענות על מספר שאלות על אותם האנשים על בסיס תצפית בלבד.

לאחר מכן הם יגשו אל אותם האנשים וישאלו את אותן השאלות.

כשהחניכים יחזרו לשבט, יעבדו את הממצאים לפי השאלות הבאות:

- ★ איך חווית את התצפית?
- ★ האם היה הבדל בין מה ששיערתם בזמן התצפית לבין המפגש?
- ★ האם הופתעתם מההבדל?

הערות למדריך: "סטריאוטיפ" - הכללת יתר, המייחסת דעות כלפי קבוצות אנשים שונות.

אפשרות נוספת: במקום לצאת ולהסתובב אפשר להציג תמונות, ועל הקבוצה לנחש על סמך התמונות מה אותם אנשים עושים בחיים. נקודות לדיון:

- ★ מדוע חשבת שהאדם בתמונה עוסק במה שהוא עוסק?
- ★ מה גורם לנו להגדיר בני אדם?

שאלות לתצפית עטים 30 דקות

מתודה 2: חשיבה משותפת

זורקים כדור, כל פעם שהכדור אצל מישהו הוא אומר סטריאוטיפ, למשל: אמריקאים הם עשירים, תימנים הם קמצנים וכו'

הערות למדריך: יש לשים לב שלא גולשים לגזענות.

אין כדור 5 דקות

מתודה 2: דיון בשאלה

מציגים שאלה פרובוקטיבית במטרה לעורר את החניכים לכך שהם לא מקבלים את אחד את השני אפילו אם האחר מאוד דומה להם:
"אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו", האם אתם משתמשים בסטריאוטיפים? כמה פעמים ביום? איך זה בא לידי ביטוי? כלפי מי?
מסכמים: אנו נוטים, כבני אדם, לקטלג אנשים ופעמים רבות גם את הסביבה הקרובה שלנו. חשוב להתייחס לכל אדם ללא קשר למוצאו ולמראה החיצוני ולא לשפוט אותו לפני שאנו מכירים ומדברים איתו. חשוב להיות מודעים לעובדה שאנו נוטים להשתמש בסטריאוטיפים ושהם מונעים מאיתנו פעמים רבות להכיר את האחר.

הערות למדריך: הרעיון בשימוש בפרובוקציה היא לגרום לחניך להבין בצורה חדה כי סטריאוטיפים משמשים בכל היבט בחיינו.
בדיון יש להתמקד בביטוי של הסטריאוטיפ, ולפרק את מספר הפעמים ביום וכיצד הוא עושה זאת. המטרה היא ההבנה שבגלל השימוש בסטריאוטיפ בחיי היום-יום הוא מפספס רבות.

אין | אין | 10-15 דקות

שאלה מרכזית:

מהם הגבולות שלי?

מסר: חשוב להבין איפה עובר הגבול שלי ולכבד את הגבול של האחר
זמן הפעילות: 35 דק' | **מס' הנספחים:** אין

מתודה 1: משחק תחרות

מתחילים את הפעילות בתחרות בין שתי קבוצות: על כל קבוצה להעביר את החברים בה דרך כוורת של חבלים, כשאפשר לעבור פעם אחת בלבד בכל חלל. מנחים חניך בוגר שעליו להתנגד לעבור בכל מחיר, ולמרות הלחץ שהקבוצה תפעיל עליו. עליו להישמע הגיוני (לחשוב על סיבה הגיונית להתנגדות -מביך אותו, לא נעים לו או שהוא מפחד..). ולהקפיד שלא להגזים בהצגה. מסכמים:

- ★ שואלים את החניך איך הוא חווה את העמידה מול הקבוצה?
- ★ כיצד הקבוצה התמודדה עם אותו חניך? מה הרגישו חברי הקבוצה?
- ★ מדוע לפעמים המטרה לנצח "חשובה יותר" מחוסר הרצון של האחר להשתתף?

הערות למדריך: אין

אין | חבלים | 15 דקות

חומרי השראה למדריך:

"כשאת אומרת לא, למה את מתכוונת?"

מתודה 2: דיון בשאלה

מתחלקים לזוגות, והמדריך יציג שאלות לדיון בזוגות:

★ האם קרה שמאוד רצית לרצות מישהו למרות שהוא ביקש שתעשה משהו שלא רצית?

★ האם קרה לך שלחצת על מישהו אחר לעשות משהו שלא בטוח שהוא רצה לעשות?

★ האם יש משהו שהוא גבול מבחינתך אך לא מבחינת אחרים? בשלב זה מכנסים את הקבוצה וממשיכים בדיון קבוצתי:

★ האם אני תמיד יכול לדעת מהם הגבולות של האחר?

★ מה תפקידי בסיטואציה שבה איני יודע אם לאחד הצדדים לא נעים או לא נוח בה? איך עליי לנהוג?

מומלץ מאוד שהמדריך יקשר את הדיון לדוגמאות מחיי החניכים (שרשרת בגדים בפעולות צופים, פעילויות עם מגע פיזי, וגם מגע עם המין השני).

הערות למדריך: חשוב מאוד להעביר את המסר שלאנשים שונים יש גבולות שונים. כדי להימנע ממצב שמישהו יוצא פגוע מסיטואציה, יש להיות קשובים תמיד ולהבין אם עבור מישהו/מישהי הסיטואציה לא מקובלת, לא נעימה, או לא נוחה.

אין

אין

20 דקות

שאלה מרכזית:

מה אני אוהב לעשות, ואיך זה יכול לבוא לידי ביטוי בשבט או בחיי האישיים?

מסר: כולנו ביחד וכל אחד לחוד - חשוב שנגייס את הכישורים שלנו לטובת השבט
זמן הפעילות: 30 דק' | מס' הנספחים: 1

מתודה 1: שיתוף

כל חניך חושב על מקרה שבו הוא הרגיש מסופק. מתחלקים לזוגות, כל אחד מספר לזוג את הסיפור שלו, והזוג חוזר על הסיפור של חברו, כדי לבדוק שלא שכח שום דבר ושהבין את סיפורו. בישיבה בזוגות כל אחד רושם על דף 2 דברים שהוא טוב בהם 21 דברים שהוא אוהב לעשות. חוזרים למעגל של כולם - במעגל, כל אחד אומר תכונה טובה שגרמה לבן הזוג שלו לעשות את מה שהוא עשה, וכותבים את זה על לוח־דף.

הערות למדריך: בזמן השיתוף אין מקום לזלזל באף אחד ולצחוק על נקודות החוזק שלו. בלי ציניות.

התאמה לשבת: ניתן להגיד את התכונות בע"פ לאורך כל הפעולה.

אין

לוח־דפים ועטים

15 דקות

מתודה 2: חשיבה משותפת

רושמים על הלוח דברים שהם תכונות אופי חזקות של החניכים. עכשיו יש לנו רשימה על הלוח של תכונות טובות בגדוד, ודברים אהובים שאנחנו מוצלחים בהם. כעת מעלים רעיונות, ע"פ הרשימה הזאת, לכל מיני פעילויות שאנחנו יכולים לעשות כגדוד - מראה לחניכים שיש לנו הרבה כוח, אנחנו יכולים לעשות את זה! מפה אפשר גם לבחור משימת מסלול, לא חובה.

הערות למדריך: המדריך חייב לוודא שכל החניכים באים לידי ביטוי בפרויקט. צריך לחשוב באופן יצירתי כיצד משלבים כל אחד מן החניכים ואת הדבר שאותו הוא אוהב לעשות (אפשר בסוף להתגמש ושחניך ייקח חלק דרך משהו שלא רשם, אבל רק בתנאי שהוא אכן מרגיש מעורב, ולא סתם כדי "לעבור" את הפעולה).

אין

דפים\לוח

15 דקות

שאלה מרכזית:

מה אני יודע על השכונה שלי?

זמן הפעילות: 50 דק' | מס' הנספחים: 3

מתודה 1: פירוק

מחלקים את הקבוצה לאחוות, לפי שכונות מגורים. כל קבוצה תקבל מפה של השכונה, שסומנו בה מראש נקודות שאליהן עליהם להגיע. כשיגיעו החניכים לנקודות המסומנות יקבלו משימות חקר: מהו מקור שמו של הרחוב, הסבר על אתר מורשת שנמצא בעיר, או משימה שכוללת מפגש עם התושבים של אותה שכונה וכו'. לאחר מכן יחזרו לשבט ויעבדו את מה שראו וחוו בעזרת שאלות מכוונת: המדריך ירים שלט שמציג שאלה שתגרה את מחשבתם של החניכים.

הערות למדריך: אין

משימות לפעילות בשכונה, מפה לדוגמה, שאלות מכוונות לעיבוד, מסמך מכוון

מפות, דף עם שאלות הכוונה

50 דקות

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:

חשובה ביותר ההכנה המקדימה: חלוקת החניכים לאחוות, הכנת מפה לכל אחווה או קבוצה, הכנה מקדימה של החניכים לכך, למשל בפגישה עם החניכים בשכונה ולא בשבט. חשוב לגייס בוגרים שילוו את הקבוצות.

שאלה מרכזית:

מה אני יכול ללמוד מערבים בני גילי?

מסר: יש דמיון רב ביני לבין ערבים בני גילי, בתחומי העניין, בעיסוקים, ובשאיפות, וכמו כן, חשוב להכיר את מורכבות החיים של בני נוער ערבים החיים במדינה יהודית.

זמן הפעילות: 50 דק' | מס' הנספחים: 2

מתודה 1: משחק הדמיה

מחלקים את הקבוצה לרביעיות, ועליהן לכתוב ולביים סרט על חיי היום-יום של ילד ערבי בגילם. בסרט הם יכולים לבחור לענות על השאלות המנחות. את הסרט יצלמו בטלפון חכם, ויקרינו אותו לשאר הקבוצה (אפשר לשלוח אותו בוואטסאפ וכך ליצור מוקדי הקרנה רבים).

הערות למדריך: חשוב לדאוג עוד בטרם הפעילות שלרשות כל קבוצה יעמוד טלפון חכם. חשוב לאפשר לקבוצה חופש אמנותי, ולאפשר להכניס לסרט את כל הדעות הקדומות (לבוש, מבטא, עיסוקים, סטריאוטיפים).

שאלות מנחות לצילום הסרט תחפושות, צבעי גואש 25 דקות

מתודה 2: ייצוג

לאחר שכל הקבוצות יקרינו את הסרטים שיצרו, מציגים להם סרט אמתי, שבו מרואיין ילד ערבי בכיתה ח', ועונה על אותן השאלות המנחות שקיבלו החניכים לקראת יצירת הסרט.

נקודות למחשבה:

1. מה למדתם מהסרט?
2. במה הילד בסרט שונה מכם?
3. במה הילד בסרט דומה לכם?

הערות למדריך: עליכם לצאת ולצלם סרט זה לפני הפעילות! אל תוותרו על כך, וזו תהיה חוויה משמעותית גם עבורכם. יש להקרין את הסרטון לכולם ביחד.

מחשב, מקרן, רמקולים, או טלוויזיה אין 10 דקות

מתודה 3: ייצוג

מקריאים את הקטע "לו הייתי ערבי" מאת יאיר לפיד.
נקודות לדיון:

- ★ מה שונה בחיים של מישהו לא יהודי בגילכם?
- ★ האם ההבדל הוא בדת השונה? באורח החיים? מה נקודת הבדל ביניכם?
- ★ האם הייתם רוצים להיות קרובים יותר?

הערות למדריך: אין

"לו הייתי ערבי"

אין

15 דקות

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:

כדאי מאוד להשקיע ולצלם סרט ראיון עם ילד ערבי בן גילם של החניכים. חשוב שישמעו את הדברים מפי מקור ראשון.

שאלה מרכזית:

מדוע אנחנו צריכים מרחבים ירוקים?

מסר: עלינו להפנים שריאה ירוקה או גינה ציבורית קרובה לבית משפרת את חיינו ומעשירה אותם, ולכן כדאי שנתאמץ יותר לשמור עליה. **זמן הפעילות: 50 דק' | מס' הנספחים: 1**

מתודה 1: עשייה

אם צריך, מתחלקים, כך שיהיה כ-15 חניכים מקס' בכל קבוצה. לכל קבוצה מביאים סנדוץ' ואלבדים, אם אין אפשרות אז בריסטולים, וכל קבוצה צריכה לעשות דגם של שבט והאזור שלו, המבנים שמסביב וכו'. אח"כ מתכנסים ומציגים את הדגם ואומרים כמה אחוזים מהדגם שהם עשו זה שטחים ירוקים.

הערות למדריך: אם יש כמה קבוצות אפשר לתת לכל קבוצה שטח אחר בעיר.

אין

אלבדים וסנדוץ' בריסטולים

25 דקות

מתודה 2: דיון בשאלה

מקריאים את הסיפור "אגדה אורבנית", שמספר על עולם שבו הבנייה השתלטה על הטבע באופן מוחלט (למעשה, מקצינים את המצב בעולם שלנו).

מקיימים דיון:

שאלה פותחת: האם אתם מרגישים את הצורך במרחב ירוק ציבורי? מסבירים שנקודות טבע וריאות ירוקות רבות נתונות למאבקים בשל רצון של עיריות וקבלנים לבנות בהן בניינים ומרכזים מסחריים. שאלה נוספת: האם הייתם משתתפים במאבק אם הגינה הספציפית הזו הייתה נתונה באחד כזה?

נקודה למחשבה - כמה מאבקים כאלה כדאי שיתרחשו אך אינם מתרחשים (כלומר מוכרעים מראש, כיוון שאיש אינו קם להיאבק על קיומם של שטחים כאלו)? האם אנחנו לא שומרים על הסביבה כיוון שאיננו רואים את התוצאות המיידיות של הדברים?

בנקודה זו אפשר לפתוח את הדיון לדיון חופשי.

הערות למדריך: על המדריך לחקור את עניין המאבקים למען שטחים ירוקים ציבוריים. מומלץ ביותר למצוא מאבקים כאלה שהתרחשו בעיר שלו כדי להציג לחניכים דוגמאות רלוונטיות!

אגדה אורבנית

אין

15 דקות

שאלה מרכזית:

מה ההבדל בין צדק לצדקה?

זמן הפעילות: 30 דק' | מס' הנספחים: 2

מתודה 1: משחק הדמיה

מציגים בפני החניכים כרטיסיות ובהן סיטואציות המבחינות בין צדק לצדקה. בכל פעם בוחרים מתנדבים שיציגו את הסיטואציה, ושואלים את החניכים האם היה הבדל בין הסיטואציות.

לאחר השאלה מגדירים צדק וצדקה ומבחינים בין המושגים: צדקה - טיפול נקודתי בבעיה מסוימת; צדק - טיפול רחב ושוטף, טיפול מהשורש. מחליטים יחד כיצד כדאי לפתור הסיטואציה בגישת צדק וכיצד בגישת צדקה.

הערות למדריך: חשוב שהמדריך יבין לעומק את ההבדל בין צדק לצדק.

סיטואציות | אין | 15 דקות

מתודה 2: השראה

מפזרים על הרצפה את שמונה המעלות לצדקה שכתב הרמב"ם, ומבקשים מהחניכים לסדר את המעלות - מהמשמעותית ביותר למשמעותית פחות. לבסוף מציגים את הסדר הנכון של המעלות ומסכמים כי לפי הרמב"ם, הצדקה המשמעותית ביותר היא הצדק.

הערות למדריך: אין

שמונה מעלות הצדקה | אין | 15 דקות

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:

יש להדגיש כי על אף שמעשה הצדקה יכול להיראות הרבה פעמים "זוהר" יותר, הצדקה המשמעותית ביותר היא צדק, וכי חשוב לשלב ביניהם, בדגש על הכוונה לצדק, במטרה לשפר את הסביבה שאנו חיים בה.

